

วิกฤตความเป็นชายของตัวละครเอกชายในเรื่อง “มนุษย์ร้านสะดวกซื้อ” ของมูราตะ ชายากะ*

บทคัดย่อ

ผลงานเรื่อง มนุษย์ร้านสะดวกซื้อ 『コンビニ人間』 (2016) เป็นผลงานของมูราตะ ชายากะ (村田沙耶香) โดยสำนักพิมพ์ Bungeishunju (文藝春秋) งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ ได้แก่ 1. เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ความเป็นชายของตัวละครเอกชายในเรื่อง มนุษย์ร้านสะดวกซื้อ ผลการศึกษาพบว่ามูราตะได้สร้างตัวละครชิราสะขึ้นเพื่อสะท้อนให้เห็นภาพของผู้ชายที่มีปัญหาวิกฤตความเป็นชาย อีกภาพลักษณ์หนึ่งของชิราสะคือผู้ชายที่มีนิสัยเจ้าเล่ห์และพร้อมทำเพื่อผลประโยชน์ของตนเองแม้จะต้องทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนก็ตาม 2. เพื่อวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของชิราสะว่าก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับตัวละครเอกอย่างไร ผลการศึกษาพบว่าปัญหาวิกฤตความเป็นชายและนิสัยเจ้าเล่ห์ของชิราสะทำให้เขามีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของตัวละครเอกหญิงซึ่งเป็นบทบาทที่ไม่ปรากฏในตัวละครชายจากผลงานเรื่องที่ผ่านมาของมูราตะที่ตัวละครชายมักจะเป็นเพียงตัวละครรองและมีบทบาทเพียงเล็กน้อย ผลงานเรื่องนี้แสดงให้เห็นการสร้างภาพลักษณ์ผู้หญิงเก่งที่ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาผู้ชายในชีวิตผ่านการสร้างตัวละครหญิงให้เป็นผู้หารายได้ด้วยตัวเองซึ่งไม่จำเป็นต้องพึ่งพาตัวละครชายที่ถูกสร้างให้มีบทบาทเป็นเพียงปรสิตของฝ่ายหญิง

คำ

สำคัญ

มูราตะ ชายากะ, วิกฤตความเป็นชาย, ภาพลักษณ์ของตัวละครชาย, วรรณกรรมญี่ปุ่นร่วมสมัย, มนุษย์ร้านสะดวกซื้อ

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “วิกฤตความเป็นชายของตัวละครเอกชายในเรื่อง “มนุษย์ร้านสะดวกซื้อ” ของมูราตะ ชายากะ” บทความนี้ได้รับการปรับปรุงจากผลงานที่นำเสนอในงานสัมมนาวิชาการ International Symposium of Japanese Studies 2022 : Harmonization on Cultural Studies and Language Studies ในวันที่ 5 พฤศจิกายน 2022 (ออนไลน์ผ่านระบบ Zoom)

The Masculinity Crisis of the Male Protagonist in *Convenience Store Woman* by Sayaka Murata*

Abstract

Convenience Store Woman (Konbini Ningen) is a 2016 novel by Japanese author Sayaka Murata published by Bungeishunju, Ltd. This research 1) studies the masculine image of the male protagonist Shiraha, depicted as an exploitative hypocrite suffering from a masculinity crisis; and 2) analyzes how Shiraha's masculinity crisis and hypocrisy led him to play a central role in transforming the protagonist Keiko Furukura. *Convenience Store Woman* differs from Murata's previous works, in which male characters were usually limited to secondary roles. This novel shows the image of a superwoman that has no need to rely on males in her life; that is, the female character is depicted as a self-reliant breadwinner without a male character, who is depicted as a parasite.

Key words

Sayaka Murata, masculinity crisis, male character image, Japanese contemporary literature, *Convenience Store Woman*

* This article is a part of the thesis entitled "The Crisis of Male Protagonist's Masculinity in Murata Sayaka's *Convenience Store Woman*".
This article is the revised version of the presentation at International Symposium of Japanese Studies 2022 : Harmonization on Cultural Studies and Language Studies in 5 November 2022

1. บทนำ

1.1 เกี่ยวกับผู้เขียน

มูราตะ ซายากะ (村田沙耶香) เป็นนักเขียนนวนิยายชาวญี่ปุ่น เกิดเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม ค.ศ.1979 ที่จังหวัดชิบะ¹ สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยทามาโกะ สาขาวรรณกรรม มูราตะมีความสนใจด้านการอ่านและการเขียนมาตั้งแต่ยังเล็ก โดยมีผลงานเรื่องแรกที่ได้รับการตีพิมพ์เรื่อง 『授乳』 ในปีค.ศ. 2003 และมีผลงานที่ประสบความสำเร็จมากที่สุดคือเรื่อง 『コンビニ人間』 (2016) ซึ่งได้รับการตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 2016 และได้รับรางวัล 芥川龍之介賞 ในปีเดียวกัน นอกจากนี้ยังได้รับการแปลเป็นฉบับภาษาไทยในชื่อเรื่องว่า “มนุษย์ร้านสะดวกซื้อ” ในปี ค.ศ. 2018 โดยพรณวิมล จิตราวิริยะกุล

1.2 เนื้อเรื่องย่อ

เรื่อง “มนุษย์ร้านสะดวกซื้อ” ได้รับการตีพิมพ์ครั้งแรกโดยสำนักพิมพ์ 文藝春秋 ในวันที่ 27 กรกฎาคม ค.ศ. 2016 เนื้อเรื่องกล่าวถึง “ฟูรุคุระ” (古倉) ตัวละครหญิงอายุ 36 ปี ที่ถูกสังคมมองว่าแปลกประหลาดเนื่องจากเธอยังทำงานเป็นพนักงานพิเศษที่ร้านสะดวกซื้อและยังไม่ได้แต่งงานแม้จะมีอายุมากแล้ว ฟูรุคุระพยายามคบค้าคนรอบข้างด้วยการลอกเลียนแบบคนรอบข้าง เช่น การแต่งกายของเพื่อนร่วมงานเพื่อทำให้ตนเองดูเหมือนมนุษย์ปกติ ต่อมาฟูรุคุระได้พบกับ “ชิราสะ” (白習) ตัวละครชายอายุ 35 ปี ผู้ไม่มีงานประจำและยังไม่ได้แต่งงานได้เข้ามาทำงานพิเศษที่ร้านสะดวกซื้อเพราะต้องการหาคู่แต่งงาน แต่ชิราสะถูกไล่ออกในเวลาไม่นานหลังจากนั้นเนื่องจากทำผิดกฎของร้านสะดวกซื้อด้วยการสะกดรอยตามลูกค้าผู้หญิง ต่อมาฟูรุคุระได้พบกับชิราสะโดยบังเอิญและทำข้อตกลงอาศัยอยู่ร่วมกันโดยฟูรุคุระจะสามารถอ้างชื่อชิราสะในฐานะคู่แต่งงานได้เพื่อทำให้คนรอบข้างมองว่าเป็นมนุษย์ปกติแต่เธอจำเป็นต้องเลี้ยงดูชิราสะเอาไว้ในบ้านเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยน ต่อมาฟูรุคุระได้ลาออกจากงานที่ร้านสะดวกซื้อเนื่องจากเธอไม่คิดว่าร้านสะดวกซื้อเป็นสถานที่ที่ปลอดภัยจากการถูกมองว่าแปลกประหลาดอีกต่อไปแต่ในท้ายที่สุดฟูรุคุระได้ตัดสินใจเลิกพยายามเป็นมนุษย์ปกติตามที่สังคมคาดหวังและตัดสินใจใช้ชีวิตเพื่อร้านสะดวกซื้อ

1.3 แนวทางการวิจัยเกี่ยวกับ “มนุษย์ร้านสะดวกซื้อ” ที่ผ่านมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาลงานของมูราตะส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องเพศสถานะมากที่สุด เช่น การให้อ่านฉายาหญิงเหนือกว่าฝ่ายชายหรือการสลับบทบาททางเพศระหว่างชายและหญิงซึ่งถือเป็นการสะท้อนให้เห็นมุมมองเรื่องเพศสถานะที่แปลกใหม่ ในประเด็นนี้ Yano (2017) ได้กล่าวถึงตัวละครชายที่ปรากฏในผลงานของมูราตะว่าเป็นตัวละครที่มีบทบาทเล็กน้อยโดยพวกเขาจะเป็นตัวละครที่มักก่อความรำคาญและเป็นทีเกลียดชังของตัวละครหญิงหรือเป็นตัวละครที่ถูกแสดงอำนาจโดยตัวละครหญิงโดย Yano ได้ยกตัวอย่างจากตัวละครหัวหน้าที่เป็นผู้ชายจากเรื่อง 『殺人出産』 (2014) ที่เป็นผลงานอีกเรื่องหนึ่งของมูราตะตัวละครชายในผลงานเรื่องนี้เป็นผู้ที่ก่อความรำคาญให้กับตัวละครเอกหญิง แต่ผู้วิจัยคิดว่า “ชิราสะ” ในเรื่อง “มนุษย์ร้านสะดวกซื้อ” อาจมีบทบาทมากกว่าตัวละครชายคนอื่นตามที่ Yano ได้กล่าวเอาไว้ก่อนหน้านี้

การศึกษาเกี่ยวกับตัวละคร “ชิราสะ” ที่ผ่านมาเป็นการศึกษาในแง่ของการเปรียบเทียบความแตกต่างกับตัวละครเอกอย่าง “ฟูรุคุระ” หรือศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครทั้งสองเท่านั้น ในแง่ของการเปรียบเทียบความ

* ผู้วิจัยใช้ระบบถอดอักษรภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทยตามหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาญี่ปุ่นที่ราชบัณฑิตยสภาได้กำหนดขึ้นใหม่เมื่อวันที่ 13 มีนาคม พ.ศ. 2561

แตกต่างจะพบว่าแม้ชิราอะและฟูรุคุระจะถูกจัดเป็นคนกลุ่มน้อยเนื่องจากความแปลกประหลาดเหมือนกันแต่หากวิเคราะห์จากมุมมองต่อการแต่งงานและเพศสัมพันธ์ของทั้งคู่แล้วจะพบว่า ฟูรุคุระมีมุมมองที่แตกต่างจากคนส่วนใหญ่ในสังคม ในขณะที่ชิราอะมีมุมมองต่อเรื่องนี้เป็นไปในแนวทางเดียวกันกับคนส่วนใหญ่ในสังคม (Hashimoto, 2019)

ส่วนการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชิราอะและฟูรุคุระพบว่า ทั้งสองตัวละครมีความใกล้เคียงกันทั้งอายุและสถานะทางสังคม แต่ชิราอะมีความข้องเกี่ยวกับสังคมภายนอกร้านสะดวกซื้อมากกว่าฟูรุคุระ เขาจึงเข้าใจเรื่องความคาดหวังของสังคมมากกว่าฟูรุคุระและการที่ฟูรุคุระรับชิราอะเข้ามาอาศัยอยู่ด้วยกันนั้นนอกจากจะไม่ทำให้ตนกลายเป็นมนุษย์ปกติแล้วยังต้องลาออกจากร้านสะดวกซื้อที่ทำมาตลอด 18 ปี อีกด้วย ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการปรากฏตัวของชิราอะทำให้การทำงานและวิถีชีวิตของฟูรุคุระเปลี่ยนแปลงไป (Lu & Abe, 2017) ในส่วนนี้ผู้วิจัยเห็นด้วยกับ Lu & Abe ว่าชิราอะมีส่วนที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นกับฟูรุคุระ แต่ผู้วิจัยเห็นว่าสามารถศึกษาโดยยึดเอาตัวชิราอะเป็นหลักว่าชิราอะเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นกับฟูรุคุระได้ซึ่งในการศึกษาของ Lu & Abe ไม่ได้กล่าวถึงประเด็นนี้โดยละเอียด อีกการศึกษาหนึ่งกล่าวถึงการอยู่ร่วมกันระหว่างชิราอะและฟูรุคุระโดย Iida (2019) พบว่าการอยู่ร่วมกันของทั้งสองคนไม่ได้เป็นการอยู่ร่วมกันด้วยความรักตามแบบคู่สามีภรรยาตามปกติแต่เกิดขึ้นบนเงื่อนไขที่ทั้งสองทำข้อตกลงร่วมกัน นอกจากนี้ฟูรุคุระยังมองว่าการรับชิราอะเข้ามาในบ้านเป็นเหมือน “การเลี้ยงสัตว์เลี้ยง” จากการใช้คำว่า 獣 ที่แปลว่า “อาหารสัตว์” ในการเรียกอาหารที่ชิราอะ ส่วนชิราอะก็มองว่าเป็นการอยู่เพื่อซ่อนตัวจากสังคมและจากครอบครัวที่ตนยืมเงินมาและไม่จ่ายเงินคืนเท่านั้น

การศึกษาวิจัยที่ผ่านมาจะพบว่างานที่ศึกษาเกี่ยวกับชิราอะส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาควบคู่ไปกับตัวละครเอกอย่างฟูรุคุระ แต่งานที่ศึกษาโดยให้ความสำคัญกับชิราอะเพียงคนเดียวยังมีไม่มาก อีกทั้งการศึกษาที่ผ่านมายังเป็นการศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์หรือเปรียบเทียบความแตกต่างกับฟูรุคุระแต่ยังไม่พบว่าผู้ศึกษาเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของชิราอะอย่างลึกซึ้ง และจากการศึกษาตัวละครชายที่ปรากฏในผลงานของมูราตะพบว่าตัวละครชายของมูราตะมักได้รับบทบาทเล็กน้อยและมีหน้าที่เพียงเพื่อก่อความรำคาญและเป็นทีเกลียดชังของตัวละครหญิงหรือเป็นตัวละครที่มีไว้เพื่อเป็นเป้าหมายในการแสดงอำนาจของตัวละครหญิงเท่านั้น ประเด็นนี้ผู้วิจัยมองว่าชิราอะเป็นตัวละครที่มีความสำคัญต่อเนื้อเรื่องโดยเฉพาะต่อการเปลี่ยนแปลงของตัวละครเอกดังนั้นชิราอะจึงอาจไม่ได้เป็นเพียงตัวละครรองที่มีบทบาทเล็กน้อยหรือไม่มีความสำคัญตามที่ Yano ได้กล่าวไว้ ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของชิราอะโดยละเอียดและวิเคราะห์ว่าชิราอะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อตัวละครเอกอย่างไร

1.4 ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะใช้แนวคิดที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของชิราอะทั้งหมด 3 ประการ ได้แก่ 1.แนวคิดเรื่องความเป็นชายที่มีอำนาจนำ (Hegemonic Masculinity) 2.ภาพลักษณ์ความเป็นชายที่มีอำนาจนำในญี่ปุ่นตั้งแต่สิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่สองจนถึงช่วงทศวรรษที่หายไป 3.แนวคิดเรื่องวิกฤตความเป็นชาย (Crisis of Masculinity) ผู้วิจัยจะขออธิบายโดยสังเขปดังต่อไปนี้

1.แนวคิดเรื่องความเป็นชายที่มีอำนาจนำ Connell (1995) ได้นำเสนอว่าในสังคมหนึ่งอาจมีรูปแบบความเป็นชายได้หลายรูปแบบแต่รูปแบบที่สามารถตอบสนองความคาดหวังของสังคมได้มากที่สุดจะถูกเรียกว่าความเป็นชายที่มีอำนาจนำซึ่งลักษณะความเป็นชายที่มีอำนาจนำนี้ไม่ได้จำกัดว่าต้องเป็นความเป็นชายแบบใดโดยเฉพาะเจาะจงเนื่องจากความเป็นชายที่มีอำนาจนำในสังคมหนึ่งอาจแตกต่างจากความเป็นชายที่มีอำนาจนำในสังคมอื่นได้

นอกจากนี้ความเป็นชายที่มีอำนาจยังสามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ตามกาลเวลาอีกด้วย ดังนั้นหากความเป็นชายรูปแบบหนึ่งได้รับการยกย่องให้เหนือกว่ารูปแบบอื่นแล้วจึงหมายความว่ามีความเป็นชายที่ไม่ได้รับการยอมรับในระดับเทียบเท่ากันอีกด้วย Connell ได้แจกแจงรูปแบบความเป็นชายเชิงสัมพัทธ์ออกมา 3 ประการ ได้แก่ 1.ความเป็นชายที่มีอำนาจนำ (Hegemonic Masculinity) คือรูปแบบความเป็นชายที่ได้รับการยกย่องจากสังคมมากที่สุดและตรงตามความคาดหวังของสังคมมากที่สุด ผู้ชายในสังคมจะถูกคาดหวังให้มีลักษณะตรงตามรูปแบบความเป็นชายในลักษณะแบบนี้ เช่น ความเป็นชายแบบมนุษยเงินเดือนในญี่ปุ่นช่วงหลังสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่สอง 2.ความเป็นชายที่ถูกกดทับ (Subordinate Masculinity) คือรูปแบบความเป็นชายที่สังคมไม่ให้การยอมรับเท่าความเป็นชายที่มีอำนาจนำและถูกสังคมกดทับเอาไว้ไม่ให้ขึ้นมาแทนที่ลักษณะความเป็นชายแบบมีอำนาจนำได้ เช่น ความเป็นชายแบบชายรักชาย 3.ความเป็นชายแบบสมรู้ร่วมคิด (Complicit Masculinity) คือรูปแบบความเป็นชายที่ไม่ประสบความสำเร็จเท่าความเป็นชายที่มีอำนาจนำแต่ได้ประโยชน์ในฐานะที่เป็นผู้ชายเช่นเดียวกับผู้มีความเป็นชายแบบมีอำนาจนำ เช่น ผู้ชายที่ไม่ประสบความสำเร็จแต่ยังคงได้รับประโยชน์จากการเป็นผู้ชายในสังคมชายเป็นใหญ่

2.ความเป็นชายที่มีอำนาจนำในญี่ปุ่นตั้งแต่สิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่สองจนถึงช่วงทศวรรษที่หายไปจากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าความเป็นชายแบบมนุษยเงินเดือนหรือ サラリーマン ถูกยกให้เป็นรูปแบบความเป็นชายที่มีอำนาจนำในญี่ปุ่นตั้งแต่ช่วงเศรษฐกิจเติบโตสูงในปี.ศ.1960 แม้แต่ในช่วงเศรษฐกิจถดถอยเนื่องจากภาวะฟองสบู่แตกใน ค.ศ.1991 มนุษย์เงินเดือนก็ยังคงถือครองอำนาจนำในสังคมญี่ปุ่นอยู่แม้จะมีลักษณะบางอย่างที่แตกต่างจากมนุษยเงินเดือนในช่วงเศรษฐกิจเติบโตสูง มนุษย์เงินเดือนทั้งสองช่วงมีส่วนที่เหมือนกันคือทำงานเป็นคนหารายได้หลักและเป็นหัวหน้าครอบครัวเหมือนกันโดยที่มนุษย์เงินเดือนในช่วงเศรษฐกิจเติบโตสูงจะมีความมั่นคงทางรายได้มากกว่าเนื่องจากสวัสดิการที่บริษัทมอบให้ เช่น การจ้างงานตลอดชีวิต การเลื่อนตำแหน่งโดยอัตโนมัติ และการขึ้นเงินเดือนตามอายุงาน ในด้านครอบครัวฝ่ายสามีจะเป็นคนหารายได้เพียงผู้เดียวและให้ภรรยาดูแลงานบ้านและเลี้ยงดูลูกเพียงอย่างเดียว ส่วนมนุษย์เงินเดือนในช่วงทศวรรษที่หายไปต้องเผชิญกับการปรับโครงสร้างองค์กรหรือ リストラ เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทำให้สวัสดิการที่มนุษย์เงินเดือนเคยได้รับในสมัยเศรษฐกิจเติบโตสูงหายไปและมีภาระงานมากขึ้นเนื่องจากบริษัทลดการจ้างพนักงานใหม่ทำให้เกิดความเครียดและการทำงานหนักจนถึงแก่ชีวิต ในด้านครอบครัวอาจพบว่าภรรยาจำเป็นต้องช่วยสามีหารายได้อีกทางหนึ่ง เช่น การหารายได้จากการทำงานพิเศษ (Dasgupta, 2009, 2017)

3.แนวคิดเรื่องวิกฤตความเป็นชาย วิกฤตความเป็นชาย หมายถึง ความรู้สึกไม่มั่นคงต่อบทบาทในสังคมอัตลักษณ์ ทัศนคติทางเพศ และความสัมพันธ์ส่วนบุคคล และอาจพบว่าผู้ชายที่มีปัญหาเรื่องวิกฤตความเป็นชายอาจแสดงพฤติกรรมรุนแรงหรือดูแลตนเองและผู้อื่นได้ นอกจากนี้ยังพบว่าวิกฤตความเป็นชายสามารถเกิดขึ้นได้กับทุกช่วงวัยแต่วิกฤตความเป็นชายที่เกิดขึ้นในวัยรุ่นมักเป็นหัวข้อที่ได้รับการศึกษามากที่สุดเนื่องจากเป็นช่วงวัยที่มีความเปราะบางสูง ดันเหตุที่อาจทำให้เกิดวิกฤตความเป็นชายโดยทั่วไปแล้วอาจเกิดจาก 3 สาเหตุ ได้แก่ 1.การเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงานและรูปแบบการทำงาน 2.การเปลี่ยนแปลงในครอบครัวและความสัมพันธ์ 3.การเปลี่ยนแปลงบทบาทของผู้หญิงในตลาดแรงงาน (Morgan, 2006) ส่วนวิกฤตความเป็นชายในญี่ปุ่น Ito (2018) ได้ให้ความหมายว่าเกิดจากความรู้สึกไม่มั่นคงของผู้ชายทั้งในเชิงสังคม เศรษฐกิจ ภายใต้อิทธิพลที่นำโดยผู้ชายเป็นหลัก หากปัญหาวิกฤตความเป็นชายดังกล่าวไม่ได้รับการแก้ไขอาจทำให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพจิตและแสดงพฤติกรรมผิด

² นีท (ニート) (NEET) เป็นคำศัพท์จากภาษาอังกฤษย่อมาจากคำว่า "Not in Education, Employment or Training" (ไม่อยู่ในระหว่างการการศึกษา การทำงานหรือการฝึกอบรม)

แปลกจากสังคมได้ Kumagai (2013) กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดวิกฤตความเป็นชายขึ้นกับผู้ชายญี่ปุ่นว่าเกิดจากช่องว่างระหว่างผู้ชายที่เป็นพนักงานประจำและผู้ชายที่ไม่ได้เป็นพนักงานประจำ ผู้ชายอีกกลุ่มที่ได้รับผลกระทบคือผู้ชายที่ไม่มีงานทำส่งผลให้พวกเขา รู้สึกสับสนและไม่มั่นคงจากการสูญเสียสถานะผู้หารายได้หลัก ผู้ชายเหล่านี้จึงอาจเลือกสร้างอัตลักษณ์ตัวตนขึ้นมาใหม่ เช่น การไม่ยอมทำงานและกลายเป็นนินท (二一ト)²

ในบทความนี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ตัวละครชิราสะในแง่ของผู้ชายที่มีลักษณะไม่ตรงกับความคาดหวังของสังคมญี่ปุ่นอันได้แก่การทำงานประจำและแต่งงานเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้หารายได้หลักของครอบครัวส่งผลให้เขาไม่มีลักษณะของความเป็นชายที่มีอำนาจนำและส่งผลให้เขามีปัญหาวิกฤตความเป็นชาย

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภาพลักษณ์และบทบาทของตัวละครเอกชายในเรื่อง “มนุษย์ร้านสะดวกซื้อ”
2. เพื่อวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของชิราสะว่าส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับตัวละครเอกอย่างไร

3. บทวิเคราะห์

3.1 ภาพลักษณ์ของผู้ชายที่มีปัญหาวิกฤตความเป็นชาย

3.1.1 ภาพลักษณ์ที่ไม่ถึงจุดฝ่ายหญิงที่คาดหวังให้ฝ่ายชายเป็นผู้หารายได้หลัก

ชิราสะปรากฏตัวขึ้นครั้งแรกในฐานะพนักงานพิเศษคนใหม่ของร้านสะดวกซื้อโดยมีจุดประสงค์ที่มาทำงานคือเพื่อตามหาคู่แข่งที่จะทำให้เขาสามารถอาศัยเงินจากคู่แข่งในการทำงานในชีวิตโดยไม่ต้องทำงานและสามารถหลบซ่อนตัวจากสังคมได้ ดังนั้นภาพลักษณ์ของชิราสะที่ปรากฏออกมาจึงไม่ตรงกับความคาดหวังของสังคมที่ต้องการให้ผู้ชายทำงานประจำและแต่งงานเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้หารายได้หลักของครอบครัวดังข้อความต่อไปนี้

「皆が足並みを揃えていないと駄目なんだ。何で三十代半ばなのにバイトなのか。何で一回も恋愛をしたことがないのか。性行為の経験の有無まで平然と聞いてくる。『ああ、風俗は数に入れなくてくださいね』なんてことまで、笑いながら言うんだ、あいつらは！ 誰にも迷惑をかけていないのに、ただ、少数派だというだけで、皆が僕の人生を簡単に強姦する」 (Murata, 2016, p. 89-90)

(คำแปล: “ก้าวไม่พร้อมกับทุกคนไม่ได้นะ ทำไมอายุสามสิบกว่าแล้วยังทำงานพิเศษอีก ทำไมไม่เคยมีความรักเลยสักครั้ง มาถามอย่างไม่ยี่หระว่าเคยมีประสบการณ์ด้านเซ็กส์หรือเปล่า พูดกลัวหัวเราะเลยด้วยซ้ำว่า ‘อ้อ อยู่นับรวมกับจำนวนครั้งที่เข้าไปเที่ยวผู้หญิงนะ’ โอ้พวกนั้น! ทั้งที่ไม่ได้ทำให้ใครเดือดร้อนแท้ ๆ แคเป็นชนกลุ่มน้อย แต่ทุกคนกลับย่ำยีชีวิตของผมง่าย ๆ”) (พรณวิมล จิตราวิริยะกุล, 2018, น. 84-85)

ข้อความข้างต้นจะสังเกตเห็นได้ว่าชิราสะไม่พอใจที่ตนถูกต่อว่าเรื่องที่ไม่มีการประจำและไม่ได้แต่งงาน ความไม่พอใจของชิราสะตรงนี้เองที่อาจทำให้เกิดปัญหาวิกฤตความเป็นชายขึ้นกับเขาส่งผลให้เขาต้องการหลบหนีออกจากสังคมผ่านการหาคู่แข่งในเวลาต่อมา แต่การที่เขาไม่มีงานประจำมั่นคงมากพอที่จะเป็นผู้หารายได้หลักของครอบครัวอาจทำให้เขาไม่ได้รับความสนใจจากผู้หญิงที่ตนเข้าหา อาจสรุปได้ว่าภาพลักษณ์ของผู้ชายที่มีปัญหาวิกฤตความเป็นชายส่งผลเขาไม่ได้รับความสนใจจากผู้หญิงและไม่สามารถหาคู่แข่งแต่งงานเป็นผู้หญิงที่คาดหวังให้ฝ่ายชายทำหน้าที่เป็นผู้หารายได้หลักของครอบครัวได้

3.1.2 ภาพลักษณ์ที่ไม่ดึงดูดฝ่ายหญิงที่สามารถหารายได้ด้วยตนเอง

ชิราสะคาดหวังให้ฝ่ายหญิงเป็นผู้เลี้ยงดูตนทำให้เขาเลือกคู่แต่งงานเป็นผู้หญิงที่สามารถหารายได้ด้วยตนเอง เช่น พนักงานบริษัทหญิงในบริเวณใกล้เคียงกับร้านสะดวกซื้อ หากฝ่ายหญิงสามารถหารายได้ด้วยตัวเองแล้วอาจเป็นไปได้ว่าการไม่มีการประจำของชิราสะอาจไม่ใช่สาเหตุสำคัญที่ทำให้ไม่ดึงดูดฝ่ายหญิง ผู้วิจัยคิดว่ายังมีสาเหตุอีก 2 ประการ ที่ทำให้ผู้หญิงที่สามารถหารายได้ด้วยตนเองไม่ให้ความสนใจชิราสะ ประการหนึ่ง คือการที่ชิราสะมีบุคลิกภาพที่ไม่ดีและไม่ดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง พुरुคุระได้บรรยายบุคลิกภาพของชิราสะเอาไว้ดังต่อไปนี้

「私の視線を感じたのか、白羽さんが口を開いた。歯の根元が黄ばんでいて、黒いところもある。歯医者に長いこと行ってないのかもしれないなかつた。」(Murata, 2016, p. 70)

(คำแปล : “คงรู้สึกได้ถึงสายตาของฉัน คุณชิราสะอ้าปาก โคนฟันเป็นสีเหลือง มีจุดที่เป็นสีดำด้วย คงไม่ได้ไปหาหมอฟันมานานแล้ว”) (พรรณวิมล จิตราวิริยะกุล, 2018, น. 66)

และอีกส่วนหนึ่งดังข้อความต่อไปนี้

「白羽さんは鼻で笑い、笑った拍子に鼻がプーという音を出し、鼻水が鼻の穴に膜を作っているのが見えた。」(Murata, 2016, p. 52)

(คำแปล : “คุณชิราสะหัวเราะขึ้นจมูก จังหวะที่หัวเราะ จมูกก็พ่นเสียงดังพรีด มองเห็นน้ำมูกเป็นเยื่อบางอยู่ในรูจมูก”) (พรรณวิมล จิตราวิริยะกุล, 2018, น. 49)

ในข้อความข้างต้นพुरुคุระได้บรรยายลักษณะของชิราสะว่าเป็นผู้ชายผอม ตัวสูง มีน้ำมูกและโคนฟันเป็นสีดำ สะท้อนให้เห็นว่าชิราสะไม่ได้ดูแลสุขภาพหรือสุขอนามัยเท่าที่ควร แม้แต่พुरुคุระที่ไม่สนใจชิราสะในเชิงชู้สาวยังสามารถสังเกตเห็นลักษณะเหล่านี้ได้ ดังนั้นอาจเป็นไปได้ว่าผู้หญิงที่ชิราสะเข้าหาก็สังเกตเห็นลักษณะเช่นนี้และรู้สึกไม่ประทับใจได้เช่นกัน ผู้วิจัยคิดว่ามาระยะหนึ่งที่ต้องการทำให้ผู้อื่นไม่ประทับใจในตัวชิราสะด้วยการทำให้ชิราสะเป็นคนไม่ดูแลตัวเองแต่กลับต้องการให้ผู้อื่นมาสนใจตนเอง

อีกประการหนึ่งผู้วิจัยคิดว่าคนที่ผู้หญิงไม่สนใจชิราสะเกิดจากทัศนคติถูกผู้หญิงของเขา ดังที่ปรากฏในข้อความต่อไปนี้

「僕はずっと復讐したかったんだ。女というだけで寄生虫になることが許されている奴等に。」(Murata, 2016, p. 124)

(คำแปล : “ผมอยากแก้แค้นมาตลอด ไอ้พวกที่แค่ชื่อว่าเป็นผู้หญิงก็ได้รับอนุญาตให้เป็นปรสิต”) (พรรณวิมล จิตราวิริยะกุล, 2018, น. 117)

ชิราสะมองผู้หญิงว่าเป็นเพียงปรสิตที่มาอาศัยรายได้ของผู้ชายในการดำรงชีวิตจึงอาจวิเคราะห์ได้ว่าชิราสะไม่มองว่าผู้หญิงเป็นมนุษย์ในระดับเดียวกับตนที่เป็นผู้ชาย พฤติกรรมที่เขาแสดงออกมาจึงเป็นพฤติกรรมที่ไม่ให้เกียรติผู้หญิงเพราะคิดว่าตนจะทำอะไรกับผู้หญิงก็ได้ เช่น การดักกรอ การสะกดรอยตาม (Stalker) ซึ่งฝ่ายหญิงไม่ได้ยินยอมให้ชิราสะแสดงพฤติกรรมเช่นนี้กับตน พฤติกรรมไม่ให้เกียรติผู้หญิงเช่นนี้นอกจากจะไม่ให้การเข้าหาผู้หญิงตามปกติแล้วยังอาจมองว่าเป็นอาชญากรรมได้อีกด้วย ด้วยเหตุนี้ทำให้ชิราสะถูกฝ่ายหญิงปฏิเสธอยู่เสมอ อีกข้อความหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงทัศนคติถูกผู้หญิงอยู่ในข้อความต่อไปนี้

「僕がしたことを悪いことだとは思わない。気に入った女がいたら見初めて、自分の物にする。それは昔から伝わる男女の伝統じゃないか」(Murata, 2016, p. 88)

(คำแปล : “ผมไม่คิดว่าตัวเองทำอะไรผิด ถ้าเจอผู้หญิงที่ถูกใจจะหลงรักตั้งแต่แรกพบแล้วทำให้เป็นของ

ตัวเอง นั่นเป็นขนบธรรมเนียมของชายหญิงที่สืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณไม่ใช่เหรอ”) (พรรณวิมล จิตราวิริยะกุล, 2018, น. 83)

ทัศนคติที่ถูกผู้หญิงของชิราสะยังสะท้อนออกมาผ่านการอ้างอิงถึงยุคสมัยโจมง³ เช่น การอ้างว่าหากผู้ชายพบผู้หญิงที่สนใจแล้วจะต้องทำให้เป็นของตนเอง จะสังเกตได้ว่าเขาใช้คำว่า 物 (สิ่งของ) ในการเรียกผู้หญิงจึงอาจวิเคราะห์ได้ว่าชิราสะให้คุณค่ากับผู้หญิงเป็นเพียงสิ่งของที่ผู้ชายสามารถทำให้เป็นสมบัติของตน ทัศนคติเช่นนี้สะท้อนให้เห็นว่าเขามองผู้หญิงว่าไม่ทัดเทียมกับผู้ชาย อาจมองได้ว่าชิราสะเชื่อในสิ่งที่สืบทอดมาตั้งแต่โบราณว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องอย่างไม่เปลี่ยนแปลง เช่น ความคิดที่ว่าผู้ชายสามารถทำให้ผู้หญิงที่ถูกเป็นสมบัติของตนเองและยังอ้างอิงถึงยุคสมัยโจมงเพื่อยืนยันความถูกต้อง แต่ในยุคสมัยปัจจุบันความเชื่อของเขาอาจไม่ถูกต้องเนื่องจากการกระทำของเขาจะถูกมองว่าเป็นอาชญากรรม เช่น การสะกดรอยตามที่ชิราสะกระทำต่อลูกค้าผู้หญิง นอกจากนี้อาจมองว่าการอ้างอิงยุคสมัยโจมงของชิราสะเป็นการทำเพื่อชักจูงให้คนรอบข้างสนับสนุนการกระทำที่ผิดปกติของเขา ซึ่งสะท้อนให้เห็นความเจ้าเล่ห์ของชิราสะได้

นอกจากวิกฤตความเป็นชายซึ่งเกิดจากการขาดลักษณะที่ตรงตามความคาดหวังของสังคมจะทำให้เขาหาคู่แต่งงานเป็นผู้หญิงที่คาดหวังให้ฝ่ายชายเป็นผู้หารายได้หลักได้ยากแล้ว บุคลิกภาพที่ไม่ดีและทัศนคติที่ถูกผู้หญิงยังทำให้เขาไม่ได้รับความสนใจจากผู้หญิงที่สามารถหารายได้ด้วยตนเองอีกด้วย อาจสรุปได้ว่าวิกฤตความเป็นชายและบุคลิกภาพและทัศนคติของชิราสะทำให้เขาไม่เป็นที่ต้องการจากทั้งผู้หญิงที่คาดหวังให้ผู้ชายเป็นฝ่ายหารายได้หลักและผู้หญิงที่สามารถหารายได้ด้วยตนเอง

อีกตัวอย่างที่อาจสะท้อนให้เห็นภาพวิกฤตความเป็นชายของชิราสะได้ชัดเจนยิ่งขึ้นคือการที่เขาต้องการมีอำนาจควบคุมเหนือคู่แต่งงานของตนเอง ดังข้อความต่อไปนี้

「客にはまあまあなのがけっこういるけど、高飛車な女が多いですよ。この辺は大きい会社ばかりだから、そういうところで働いている女は威張り散らしていて駄目だ」 (Murata, 2016, p. 72)

(คำแปล : “ในกลุ่มลูกค้าก็มีคนที่พอใช้ได้เยอะหรอก แต่ผู้หญิงที่ทำท่าท่าข่มคนอื่นมีอยู่เยอะเลยนะครับ เพราะแถวนี้มีแต่บริษัทใหญ่ ผู้หญิงที่ทำงานอยู่ในที่แบบนั้นเลยเป็นพวกชอบอวดแบ่ง ไม่ไหวหรอก”) (พรรณวิมล จิตราวิริยะกุล, 2018, น. 68)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าชิราสะไม่ต้องการผู้หญิงที่ชอบทำท่าข่มคนอื่นและชอบอวดแบ่งแบบพนักงานบริษัทหญิงมาเป็นคู่แต่งงานของตน จุดนี้อาจมองได้ว่าชิราสะต้องการมีอำนาจควบคุมเหนือคู่แต่งงานเขาจึงไม่ต้องการแต่งงานกับผู้หญิงที่มีอำนาจเหนือกว่า สะท้อนให้เห็นความอ่อนแอของตัวละครที่มีปัญหาวิกฤตความเป็นชายซึ่งไม่สามารถต่อสู้อำนาจของผู้หญิงที่มีสถานะเหนือกว่าได้ ดังนั้นผู้หญิงที่ชิราสะต้องการจึงต้องเป็นผู้หญิงที่สามารถเลี้ยงดูและเชื่อฟังคำสั่งของเขาด้วย

ภาพลักษณ์ผู้ชายที่มีวิกฤตความเป็นชายของชิราสะอาจสรุปได้ว่าเขามีภาพลักษณ์ของผู้ชายที่มีปัญหาวิกฤตความเป็นชายเนื่องจากไม่ได้เป็นผู้ชายที่มีงานประจำและไม่ได้แต่งงานเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้หารายได้หลักของครอบครัว อันเป็นลักษณะของผู้ชายที่สังคมคาดหวัง ปัญหาวิกฤตความเป็นชายประกอบกับบุคลิกภาพและทัศนคติที่ถูกผู้หญิงของเขาส่งผลให้เขาไม่ได้รับความสนใจทั้งจากผู้หญิงที่คาดหวังให้ผู้ชายเป็นผู้หารายได้หลักและผู้หญิงที่สามารถหา

³ ยุคสมัยโจมง (縄文時代) เป็นช่วงยุคก่อนประวัติศาสตร์ของญี่ปุ่น อยู่ในช่วงระหว่าง 14,000 ปีก่อนคริสต์ศักราช ถึง 300 ปีก่อนคริสต์ศักราช มนุษย์ในสมัยนั้นมีการดำรงชีวิตแบบล่าสัตว์และเก็บของป่าและมีการใช้เครื่องมือหิน คำว่า “โจมง” มีความหมายว่าลวดลายเชือกที่ทาบบนภาชนะหรือตุ๊กตาดินเผา

รายได้ด้วยตนเอง วิฤตความเป็นชายของเขายังสะท้อนผ่านความไม่ต้องการตกอยู่ใต้อำนาจของฝ่ายหญิงซึ่งมองได้ว่าเขาเป็นผู้ชายอ่อนแอที่ไม่สามารถต่อสู้กับอำนาจของผู้หญิงที่มีสถานะเหนือกว่าได้

3.2 ภาพลักษณ์ของผู้ชายเจ้าเล่ห์

ภาพลักษณ์อีกหนึ่งประการที่โดดเด่นของชิราสะคือ ภาพลักษณ์ของผู้ชายเจ้าเล่ห์ที่สามารถสังเกตได้จากพฤติกรรมของเขา เช่น การวางแผนหาคู่แข่งงานผ่านการทำงานร้านสะดวกซื้อเพื่ออาศัยเงินของคู่แข่งงานและหลบหนีจากสังคม การอ้างถึงยุคสมัยโงม่งเพื่อหาข้ออ้างให้กับพฤติกรรมแปลกประหลาด การเข้าหาผู้หญิงด้วยวิธีผิดปกติและการตัดสินใจอาศัยอยู่ร่วมกับตัวละครเอก ผู้วิจัยมองว่าปัญหาวิฤตความเป็นชายของชิราสะอาจมีส่วนที่ทำให้ชิราสะเลือกแสดงพฤติกรรมเจ้าเล่ห์บางอย่างออกมาอีกด้วย ผู้วิจัยจะจำแนกพฤติกรรมเจ้าเล่ห์ของชิราสะออกเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

3.2.1 การหาคู่แข่งงานผ่านการทำงานร้านสะดวกซื้อเพื่ออาศัยรายได้จากฝ่ายหญิงและหลบหนีจากสังคม

「白羽さんは、どうしてここで働き始めたんですか？」

素朴な質問が浮かんだので聞いてみると、白羽さんは、

「婚活ですよ」(Murata, 2016, p. 71)

(คำแปล : “ทำไมคุณชิราสะถึงมาเริ่มทำงานที่นี่ล่ะคะ”

คำถามชื่อ ๆ ผุดขึ้นมาจึงลองถามออกไป จากนั้นคุณชิราสะก็ตอบกลับอย่างไม่มีเยื่อเยะว่า

“ก็มาหาคู่แข่งงานนะสิ”) (พรรณวิมล จิตราวิริยะกุล, 2018, น. 67)

และอีกข้อความหนึ่งต่อไปนี้

「金がある相手がいい。僕にはネット起業のアイデアがあるんだ」(Murata, 2016, p. 91)

(คำแปล : “อีกฝ่ายเป็นคนมีเงินยิ่งดี ผมมีไอเดียทำธุรกิจทางอินเทอร์เน็ต”) (พรรณวิมล จิตราวิริยะกุล, 2018, น. 86)

ข้อความข้างต้นจะสังเกตได้ว่าสาเหตุที่ชิราสะมาทำงานที่ร้านสะดวกซื้อคือเพื่อหาคู่แข่งงานเป็นผู้หญิงที่มีเงินมากพอจะเลี้ยงดูตัวเขาได้ ดังนั้นสาเหตุในการทำงานของเขาจึงไม่ใช่การทำงานเพื่อหาเงินตามปกติ นอกจากนี้ชิราสะยังไม่ตั้งใจทำงานและละเมิดกฎของร้านสะดวกซื้อหลายครั้งจนกระทั่งถูกไล่ออกจึงอาจสรุปได้ว่าชิราสะไม่ได้ทำงานพิเศษเพราะต้องการปรับตัวหรือหาเงินแต่มาทำงานพิเศษเพื่อทำตามแผนการหาคู่แข่งงาน การทำงานพิเศษของชิราสะจึงแตกต่างจากตัวละครชายคนอื่นในร้านสะดวกซื้อที่มาทำงานเพื่อปรับปรุงตัวเอง เช่น พนักงานชายคนหนึ่งลาออกไปเนื่องจากได้งานประจำและอีกคนหนึ่งกำลังพยายามหางานประจำ

การเลือกสถานที่ทำงานของชิราสะยังสามารถสะท้อนให้เห็นการใช้วิธีเจ้าเล่ห์เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของตนเองด้วยการหาคู่แข่งงานเป็นผู้หญิงที่มีเงินโดยสังเกตได้จากการเลือกทำงานพิเศษซึ่งอยู่ในย่านสำนักงานที่มีพนักงานหญิงมาใช้บริการซึ่งพนักงานหญิงเหล่านี้ย่อมมีรายได้มากกว่าพอที่จะเลี้ยงดูชิราสะและทำให้ชิราสะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการหลบหนีจากสังคมและสามารถซ่อนตัวจากครอบครัวของเขาที่ขอยืมเงินมาได้

ผู้วิจัยมองว่าการพยายามหาคู่แข่งงานของชิราสะเป็นการพยายามหลบหนีจากสังคมเนื่องจากไม่พอใจที่ถูกต่อว่ามากกว่าการพยายามปรับปรุงตัวเองให้ตรงตามความคาดหวังของสังคมเนื่องจากสังคมยังคงคาดหวังให้ผู้ชายแต่งงานและทำหน้าที่เป็นผู้หารายได้หลักของครอบครัวอีกด้วย ไม่ใช่แต่งงานเพื่ออาศัยเงินฝ่ายหญิงแบบชิราสะ ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่าการที่ชิราสะต้องการหนีออกจากสังคมด้วยการแต่งงานและอาศัยเงินจากฝ่ายหญิงจึงอาจไม่ใช่การปรับปรุงตัวเองให้ตรงตามความคาดหวังของสังคม

การพยายามหลบหนีจากสังคมทำให้เห็นความแตกต่างระหว่างชิราฮะและตัวละครชายคนอื่นที่มีปัญหาวิกฤตความเป็นชาย เช่น พนักงานร้านสะดวกซื้อชายหรือผู้ชายที่เคยเป็นแมงดา ทั้งสองตัวละครพยายามเปลี่ยนแปลงตนเองให้มีลักษณะตรงตามความคาดหวังของสังคม พนักงานร้านสะดวกซื้อชายพยายามหางานประจำจึงทำให้มาทำงานได้น้อยลง ส่วนผู้ชายที่เคยเป็นแมงดาก็พยายามปรับปรุงตัวเมื่อมีลูก ส่วนชิราฮะที่ไม่มีงานประจำเช่นเดียวกันเลือกหลบหนีจากสังคมหาคู่แข่งงานและต้องการให้ฝ่ายหญิงเป็นผู้เลี้ยงดูซึ่งขัดกับความต้องการของสังคมที่คาดหวังให้ผู้ชายเป็นผู้หารายได้หลัก จากพฤติกรรมนี้อาจสรุปได้ว่าชิราฮะเป็นตัวละครคนหนึ่งที่ใช้วิธีเจ้าเล่ห์เพื่อทำให้ตนเองได้ประโยชน์มากที่สุดแม้จะต้องเอาเปรียบผู้อื่นก็ตาม

3.2.2 การเข้าหาผู้หญิงด้วยวิธีผิดปกติ

「...お客の女性、ほら常連の、前に日傘の忘れ物取りに来た人、なんかあの人に ストーカーっぽくなってきてたみたいでさ」 (Murata, 2016, p. 74)

(คำแปล : “ลูกค้าผู้หญิงนี่สิ คนนั้นไง ลูกข้าพาประจำที่มาเอาร่มกันแดดที่ลืมไว้เมื่อวันก่อนนะ เจ้าหมอนั่นเหมือนจะสตอล์กเกอร์ผู้หญิงคนนั้น”) (พรรณวิมล จิตราวิริยะกุล, 2018, น. 70)

และอีกข้อความหนึ่งต่อไปนี้

「...夕勤の女の子にも、店の連絡網勝手に見て電話かけたり、バックルームで待ち構えて一緒に帰ろうとしたり。」 (Murata, 2016, p. 75)

(คำแปล : “เด็กที่ทำงานกะเย็นก็โดนเหมือนกัน เขาแอบดูระบบเครือข่ายของร้านตามใจชอบแล้วโทรศัพท์ไปหาไม่ก็นั่งรอในแบ็ครูมแล้วชวนกลับด้วยกัน”) (พรรณวิมล จิตราวิริยะกุล, 2018, น. 70)

ข้อความข้างต้นเป็นฉากที่พนักงานในร้านสะดวกซื้อกล่าวถึงการเข้าหาผู้หญิงด้วยวิธีที่ไม่ปกติของชิราฮะซึ่งสร้างความไม่ประทับใจให้พนักงานร้านสะดวกซื้อที่เป็นผู้หญิงอย่างมาก พฤติกรรมแปลกประหลาดของชิราฮะประกอบด้วย การสะกดรอยตามลูกค้าผู้หญิง ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ชิราฮะถูกไล่ออกจากงานร้านสะดวกซื้อ และยังมีการแอบดูเครือข่ายของร้านและการดักกรองพนักงานหญิงในร้าน พฤติกรรมเหล่านี้ล้วนแฝงทัศนคติของผู้หญิงของชิราฮะว่าเขาสามารถทำอะไรกับผู้หญิงก็ได้ แต่แม้ว่าชิราฮะจะถูกผู้หญิงแต่เขาก็ยังต้องการแต่งงานเพื่อพึ่งพารายได้ของผู้หญิงในการดำรงชีวิต ความย้อนแย้งนี้จึงสะท้อนให้เห็นความเจ้าเล่ห์ของเขาที่ต้องการเอาเปรียบผู้อื่นเพื่อผลประโยชน์ของตนเองได้อย่างชัดเจน

ปัญหาวิกฤตความเป็นชายของเขาอาจมีส่วนที่ทำให้เขาเลือกเข้าหาผู้หญิงด้วยวิธีผิดปกติเช่นนี้เพราะปัญหาวิกฤตความเป็นชายทำให้เขาไม่สามารถดึงดูดผู้หญิงที่คาดหวังให้ฝ่ายชายเป็นผู้หารายได้หลัก บุคลิกภาพและทัศนคติที่ไม่ดีของเขาก็ทำให้ผู้หญิงที่สามารถหารายได้ด้วยตัวเองไม่ให้ความสนใจเขาเช่นกัน เมื่อภาพลักษณ์ของชิราฮะทำให้เขาไม่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้หญิงได้เขาจึงเรียกร้องความสนใจด้วยการเข้าหาผ่านวิธีที่ผิดปกติ อาจสรุปได้ว่าพฤติกรรมกรเข้าหาผู้หญิงด้วยวิธีผิดปกติของชิราฮะอาจมีสาเหตุมาจากปัญหาวิกฤตความเป็นชายที่ไม่ได้รับการแก้ไขของเขา

3.2.3 การอ้างบุคคลมัยเพื่อรับรองการกระทำของตน

「だって、縄文時代からそうじゃないですか。男は狩に行って、女は家を守りながら木の実や野草を集めて帰りを待つ。こういう作業って、脳の仕組み的に、女が向いている仕事ですよ」 (Murata, 2016, p. 55)

(คำแปล : “มันเป็นอย่างนั้นมาตั้งแต่ยุคโจมงแล้วไม่ใช่หรือครับ ผู้ชายไปล่าสัตว์ ส่วนผู้หญิงอยู่เฝ้าบ้านพลางไป

เก็บลูกไม้หรือฝักรอการกลับมาไถงานแบบนี้มันเป็นงานประเภทวางแผนในสมองเหมาะกับผู้หญิงนี่ครับ”) (พรรณวิมล จิตราวิริยะกุล, 2018, น. 52)

และอีกข้อความหนึ่งต่อไปนี้

「あんな底辺の社畜に何ができるんだ。僕がしたことを悪いことだとは思わない。気に入った女がいたら見初めて、自分の物にする。それは昔から伝わる男女の伝統じゃないか」 (Murata, 2016, p. 88)

(คำแปล : “ทาสบริษัทระดับล่างอย่างนั้นจะทำอะไรได้ ผมไม่คิดว่าตัวเองทำอะไรผิด ถ้าเจอผู้หญิงที่ถูกใจจะหลงรักตั้งแต่แรกพบแล้วทำให้เป็นของตัวเอง นั่นเป็นขนบธรรมเนียมนิยมของชายหญิงที่สืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณไม่ใช่หรอ”) (พรรณวิมล จิตราวิริยะกุล, 2018, น. 83)

ข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นอีกพฤติกรรมหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นความเจ้าเล่ห์ของชิราสะได้เป็นอย่างดีคือการอ้างยุคสมัยโจมงเพื่อรับรองความถูกต้องของการกระทำของตนเอง เช่น อ้างว่าผู้ชายที่แข็งแกร่งจะทำให้ผู้หญิงที่ตนเองถูกใจมาเป็นของตนเอง ซึ่งในคำกล่าวอ้างของชิราสะมักมีคำว่า “มันเป็นอย่างนั้นมาตั้งแต่ยุคโจมง” เช่น ประโยคที่ว่า 「縄文時代からそうじゃないですか」 หรือ 「それは昔から伝わる男女の伝統じゃないか」 เพื่อทำให้คนที่ได้ยินคล้อยตามและยอมรับการกระทำของชิราสะว่าตรงกับสิ่งที่สืบทอดกันมาตั้งแต่ยุคโจมงตามที่ชิราสะกล่าวอ้าง

ผู้วิจัยมองว่าข้ออ้างของชิราสะส่วนใหญ่จะย้อนแย้งกับพฤติกรรมของเขาเสมอ เช่น การอ้างว่าผู้ชายที่แข็งแกร่งจะทำให้ผู้หญิงมาเป็นของตนเองซึ่งชิราสะไม่ใช่ผู้ชายที่แข็งแกร่งแต่ก็ต้องการครอบครองผู้หญิงด้วยวิธีแปลกประหลาดและอาจเข้าข่ายเป็นอาชญากรรมประเภทหนึ่งด้วย หรืออ้างว่างานที่เหมาะสมกับผู้ชายคืองานล่าสัตว์ดังนั้นเขาจึงไม่ต้องการทำงานจัดเรียงสินค้าที่ใช้ความคิดในสมองซึ่งเหมาะกับผู้หญิงมากกว่า แต่ในเวลาต่อมาชิราสะก็ไปขอทำงานสั่งสินค้ากับพนักงานคนอื่นซึ่งงานสั่งสินค้าไม่ใช่งานที่ใช้กำลังและเหมาะกับผู้ชายตามที่เขาอ้างถึง ดังนั้นการอ้างถึงยุคสมัยโจมงของชิราสะจึงไม่ใช่การบอกเล่าความเป็นจริงของสังคมแต่เป็นการพยายามหาข้ออ้างที่จะทำให้ตนเองได้ประโยชน์ซึ่งมองได้ว่าเป็นลักษณะของผู้ชายเจ้าเล่ห์อีกอย่างหนึ่งของชิราสะ

จากการวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของชิราสะอาจสรุปได้ว่าตัวละครชิราสะมีภาพลักษณ์ 2 ภาพ ได้แก่ ภาพลักษณ์ของผู้ชายที่มีปัญหาวิกฤตความเป็นชายและภาพลักษณ์ของผู้ชายเจ้าเล่ห์ ภาพลักษณ์ผู้ชายที่มีปัญหาวิกฤตความเป็นชายเกิดจากการที่ชิราสะไม่มีทั้งงานประจำและไม่ได้แต่งงานทำให้เขามีลักษณะไม่ตรงกับความคิดหวังของสังคมซึ่งต้องการให้ผู้ชายทำงานประจำและแต่งงานเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้หารายได้หลักของครอบครัว ภาพลักษณ์เช่นนี้ทำให้เขาถูกคนรอบข้างต่อว่าและไม่เป็นที่ต้องการของผู้หญิง ส่วนภาพลักษณ์ผู้ชายเจ้าเล่ห์ของเขาสะท้อนออกมาผ่านพฤติกรรมเขาเปรียบผู้อื่นเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง พฤติกรรมเจ้าเล่ห์บางอย่างของเขามีสาเหตุมาจากการที่เขาเป็นชายที่มีปัญหาวิกฤตความเป็นชายด้วย เช่น ความต้องการหลบหนีจากสังคมด้วยแผนการทำงานที่ร้านสะดวกซื้อเพราะไม่พอใจที่ถูกต่อว่าและการใช้เรียกร้องความสนใจจากผู้หญิงด้วยวิธีผิดปกติ ภาพลักษณ์ผู้ชายเจ้าเล่ห์นี้ทำให้ชิราสะแตกต่างจากตัวละครผู้ชายคนอื่นที่มีปัญหาวิกฤตความเป็นชายเหมือนกันแต่เลือกพัฒนาตนเองให้มีภาพลักษณ์ตรงตามที่สังคมคาดหวัง

3.3 ความเปลี่ยนแปลงของตัวละครเอกที่เกิดขึ้นโดยปัญหาวิกฤตความเป็นชายและความเจ้าเล่ห์ของชิราสะ

ฟูรูคุระ ตัวละครเอกของเรื่องมนุษย์ร้านสะดวกซื้อ อาจเป็นตัวละครที่เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นมากที่สุดในผลงานเรื่องนี้ ผู้วิจัยคิดว่าสามารถแบ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับฟูรูคุระออกได้เป็น 3 ระยะ ได้แก่ 1. ผู้หญิงที่ถูกมองว่าแปลกประหลาด ซึ่งเป็นภาพลักษณ์เริ่มแรกของฟูรูคุระ ในช่วงนี้ฟูรูคุระถูกคนรอบข้างมองว่าแปลกประหลาดและพยายามแก้ไขปัญหาด้วยการเลียนแบบคนรอบข้างเพื่อให้ตนเองดูเหมือนมนุษย์ปกติ 2. ผู้หญิงที่ถูกมองว่าเป็นมนุษย์ปกติ เป็นภาพลักษณ์ของฟูรูคุระที่ถูกมองว่าเปลี่ยนแปลงไปเพราะความเจ้าเล่ห์ของชิราสะที่พยายามทำให้คนรอบข้างมองว่าฟูรูคุระดูเหมือนมนุษย์ปกติเพื่อที่ตนจะได้ใช้ชีวิตเป็นปรสิตรองของฟูรูคุระ 3. ผู้หญิงที่หลุดจากความคาดหวังของสังคม เป็นภาพลักษณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในช่วงท้ายของเรื่องที่ฟูรูคุระตัดสินใจทำตามความต้องการของตนเองมากกว่าทำตามความคาดหวังของสังคม

สาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับฟูรูคุระนี้อาจเป็นเพราะภาพลักษณ์ของชิราสะซึ่งเป็นผู้ชายที่มีปัญหาวิกฤตความเป็นชายและผู้ชายเจ้าเล่ห์ หากชิราสะเป็นตัวละครที่สามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงขึ้นกับตัวละครเอกได้ ผู้วิจัยมองว่าชิราสะเป็นตัวละครชายที่มีบทบาทเด่นและไม่ได้เป็นเพียงตัวละครรองตามที่ Yano (2017) ได้สรุปเอาไว้ก่อนหน้า ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตัวละครเอกโดยมีสาเหตุสำคัญคือภาพลักษณ์ของชิราสะ

3.3.1 ผู้หญิงที่ถูกมองว่าแปลกประหลาด

気が付くと、小学校のあのときのように、皆、少し遠ざかりながら私に身体を背け、それでも目だけはどこか好奇心を交えながら不気味な生き物を見るように、こちらに向けられていた。(Murata, 2016, p. 83-84)

(คำแปล : เมื่อรู้สึกตัวอีกที ทุกคนก็หันหลังให้ฉันพลางถอยห่างเล็กน้อยเหมือนเมื่อสมัยประถม มีแค่ดวงตาที่ชำเลืองมาทางนี้เหมือนเห็นสิ่งมีชีวิตที่น่าสะพรึงกลัว แต่ก็มีความอยากรู้อยากเห็นปะปนอยู่ตรงไหนสักแห่ง (พรรณณวิมล จิตราวิริยะกุล, 2018, น. 78-79)

ข้อความข้างต้นยกมาจากฉากที่ฟูรูคุระไปร่วมงานเลี้ยงบาร์บีคิวแล้วถูกเพื่อนคาดหวังให้รับแต่งงานด้วยสาเหตุที่ฟูรูคุระอายุมากแล้วหากไม่รับแต่งงานจะทำให้เริ่มต้นชีวิตการแต่งงานได้ช้ากว่าคนอื่นแต่ฟูรูคุระไม่เข้าใจว่าทำไมตนจะต้องแต่งงานทำให้ถูกมองว่าแปลกประหลาด เหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นว่าการที่ฟูรูคุระยังไม่แต่งงานและยังทำงานพิเศษเป็นลักษณะที่ทำให้ถูกมองว่าแปลกประหลาดและการพยายามลอกเลียนแบบคนอื่นยังไม่ช่วยให้ถูกมองว่าเป็นมนุษย์ปกติได้

ในช่วงที่ฟูรูคุระถูกมองว่าแปลกประหลาดหรือในช่วงก่อนที่ฟูรูคุระจะเริ่มอาศัยอยู่ร่วมกับชิราสะ ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าพฤติกรรมของฟูรูคุระจะถูกควบคุมสังคมรอบข้างอยู่ตลอดเวลา เช่น การเลียนแบบคนรอบข้างเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างปกติหรือการตกลงอาศัยอยู่ร่วมกับชิราสะยังเป็นการตัดสินใจเพราะไม่ต้องการให้คนรอบข้างถามถึงเรื่องการแต่งงาน ผู้วิจัยจึงคิดว่าพฤติกรรมของฟูรูคุระในช่วงที่คนรอบข้างมองว่าแปลกประหลาดล้วนถูกควบคุมโดยสังคมรอบข้างและไม่มีพฤติกรรมใดที่ฟูรูคุระกระทำลงไปเพราะความต้องการหรือการตัดสินใจด้วยตนเองอย่างแท้จริง

3.3.2 ผู้หญิงที่ถูกมองว่าเป็นมนุษย์ปกติ

ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงฟูรูคุระในช่วงที่ตกลงอยู่ร่วมกันกับชิราสะและทำให้คนรอบข้างมองว่าฟูรูคุระเป็นผู้หญิงที่แต่งงานแล้วและดูเหมือนผู้หญิงปกติในสังคม ซึ่งในช่วงนี้เองที่ชิราสะเริ่มมีบทบาทต่อการทำให้ฟูรูคุระ

เปลี่ยนแปลงไปเป็นผู้หญิงที่ถูกมองว่าเป็นมนุษย์ปกติ

「お姉ちゃん、本当によかったね。ずっといろいろあって苦労してきたけど、全部わかってくれる人を見つけたんだね・・・！」

妹はなんだか勝手に話を作り上げて感動していた。わたしが「治った」と言わんばかりのその様子に、こんな簡単なことでいいならさっさと表示を出してくれれば遠回りせずに済んだのに、と思った。」 (Murata, 2016, p. 100)

(คำแปล : “พี่ ดิจจริง ๆ เลยนะ มีเรื่องมากมายจนทำให้ต้องลำบากมาตลอด ในที่สุดก็เจอคนที่ยอมเข้าใจทุกอย่างแล้วนะ..!”

น้องสาวแต่งเรื่องเองประทับใจเอง ทำทางแบบนั้นที่เหมือนจะพูดว่า ‘ฉันรักษาหายแล้ว’ ทำให้ฉันคิดว่า ถ้าทำเรื่องง่าย ๆ แค่นี้ก็พอ น่าจะรีบบอกให้เร็วกว่านี้ จะได้ไม่ต้องเสียเวลาอ้อมซะไกล) (พรรณวิมล จิตราวิริยะกุล, 2018, น. 123)

ในฉากนี้เป็นฉากที่น้องสาวของฟูรุคุระแสดงความยินดีเพราะคิดว่าฟูรุคุระมีคู่แข่งงานที่คบหาด้วยแล้วจึงอาจกล่าวได้ว่าคนรอบข้างมองฟูรุคุระที่อาศัยอยู่ร่วมกับชิราสะเป็นมนุษย์ปกติและแต่ตัวฟูรุคุระเองไม่ได้เป็นมนุษย์ปกติอย่างแท้จริงแม้ว่าจะอาศัยอยู่ร่วมกับชิราสะแล้วก็ตาม เพราะการอาศัยอยู่ร่วมกันของทั้งสองคนเป็นการอยู่ร่วมกันบนเงื่อนไขที่ว่าฟูรุคุระจะเลี้ยงดูชิราสะแตกต่างกับการถูกมองว่าเป็นมนุษย์ปกติ ไม่ใช่การอยู่ร่วมกันด้วยความรักแบบคู่แข่งงานตามปกติเพราะน้องสาวของฟูรุคุระแสดงท่าทีผิดหวังอย่างรุนแรงเมื่อพบว่าชิราสะอาศัยอยู่ในห้องน้ำ ท่าทีของน้องสาวสะท้อนให้เห็นว่าการอยู่ร่วมกันกับชิราสะไม่ได้ทำให้ฟูรุคุระกลายเป็นผู้หญิงปกติในสังคมได้อย่างแท้จริงแม้คนรอบข้างจะมองว่าฟูรุคุระเป็นผู้หญิงปกติในสังคมก็ตาม ดังนั้นความคาดหวังที่สังคมมีต่อฟูรุคุระจึงเป็นการที่เธอดูเหมือนผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว

บทบาทของชิราสะที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของฟูรุคุระในช่วงนี้เริ่มต้นขึ้นเมื่อทั้งสองคนตกลงอาศัยอยู่ร่วมกัน ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าแรกเริ่มแล้วฟูรุคุระไม่ได้ตั้งใจจะอยู่ร่วมกับชิราสะเป็นเวลานานโดยวิเคราะห์จากฉากที่ฟูรุคุระบอกว่าชิราสะอยากกลับบ้านตอนไหนก็กลับได้เลยและเอ่ยทักชิราสะที่ยังคงอยู่ในบ้านหลังกลับจากที่ทำงานตั้งข้อความต่อไปนี้

「あの、悪いんですけど、もう夜なんで、寝てもいいですか？帰りたいときは勝手に帰っていいし」 (Murata, 2016, p. 104)

(คำแปล : “คือว่า...ขอโทษนะคะ แต่มันตึกแล้ว ขอนอนได้ไหมคะ อยากกลับบ้านตอนไหนก็กลับได้ตามสบายค่ะ”) (พรรณวิมล จิตราวิริยะกุล, 2018, น. 98)

ฟูรุคุระตั้งใจจะให้ชิราสะพักที่บ้านเพียงคืนเดียวและคิดว่าชิราสะอาจไม่ต้องการอาศัยอยู่กับตนเป็นเวลานาน แต่ชิราสะกลับอาศัยอยู่ที่บ้านต่อและทำข้อตกลงอยู่ร่วมกับฟูรุคุระเพื่อหลบหนีจากสังคมและอาศัยเงินจากฟูรุคุระ จากข้อตกลงที่ทั้งสองคนทำร่วมกันนี้อาจสรุปได้ว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นกับฟูรุคุระอาจเกิดจากวิกฤตความเป็นชายของชิราสะที่ไม่พอใจเพราะถูกสังคมต่อว่าจึงต้องการหลบหนีจากสังคม

ข้อตกลงที่ทำให้ฟูรุคุระต้องเลี้ยงดูชิราสะยังทำให้ชิราสะมีอำนาจในการควบคุมฟูรุคุระแม้ว่าตนเองจะมีบทบาทเป็นเหมือนปรสิต ดังที่ปรากฏให้เห็นในฉากต่อไปนี้

「ここで食べます、持ってきてください」

白羽さん言うので、私は茹でた野菜と白いご飯を皿に乗けて風呂場に運んだ。

「そこ、開めてください」 (Murata, 2016, p. 124)

(คำแปล : “ผมจะกินที่นี่ ยกมาให้ด้วยครับ”

คุณชิราสะพูดแบบนั้น ฉันจึงตักผักต้มกับข้าวขาวใส่จานแล้วยกไปให้ในห้องอาบน้ำ

“ช่วยปิดตรงนั้นด้วยครับ”) (พรรณวิมล จิตราวีริยะกุล, 2018, น. 117)

ข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าชิราสะมีอำนาจในการสั่งการฟูรุคุระ อำนาจควบคุมของชิราสะเกิดจากความเจ้าเล่ห์ของเขาในการสร้างพันธะให้ฟูรุคุระจำเป็นต้องเลี้ยงดูเขาเสมือนปริตต่อไปโดยทำให้ฟูรุคุระเห็นถึงความสำคัญของเขาในการทำให้เธอดูเหมือนผู้หญิงปกติในสังคม ฟูรุคุระที่ต้องการถูกมองว่าเป็นผู้หญิงปกติในสังคมจึงจำเป็นต้องมีชิราสะเป็นเหมือนปริตและไม่สามารถทอดทิ้งเขาได้ ส่วนชิราสะก็สามารถบรรลุเป้าหมายในการหาผู้หญิงที่สามารถเลี้ยงดูและเชื่อฟังคำสั่งของเขาด้วยการใช้ประโยชน์จากความคาดหวังที่สังคมมีต่อฝ่ายหญิง การบรรลุเป้าหมายด้วยการใช้ประโยชน์จากความคาดหวังที่สังคมมีต่อฟูรุคุระสะท้อนให้เห็นความเจ้าเล่ห์ของชิราสะได้อย่างชัดเจน

ในหัวข้อภาพลักษณ์ผู้หญิงที่ถูกมองว่าเป็นมนุษย์ปกติของฟูรุคุระอาจสรุปได้ว่าการเปลี่ยนแปลงจากผู้หญิงที่ถูกมองว่าแปลกประหลาดไปเป็นผู้หญิงที่ถูกมองว่าเป็นผู้หญิงปกติในสังคมเกิดขึ้นเมื่อชิราสะตกลงอาศัยอยู่ร่วมกับฟูรุคุระเพราะเขาไม่พอใจที่ถูกสังคมต่อว่าและต้องการหลบหนีออกจากสังคม อาจกล่าวได้ว่าปัญหาวิกฤติความเป็นชายของชิราสะเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดข้อตกลงระหว่างตัวละครทั้งสองส่งผลให้ฟูรุคุระถูกมองว่าเป็นผู้หญิงปกติในสังคมโดยอาศัยอ้างชื่อชิราสะในฐานะคู่แต่งงาน ส่วนชิราสะก็สามารถหลบหนีจากสังคมและอาศัยเงินของฟูรุคุระในการใช้ชีวิตได้ ชิราสะยังแสดงความเจ้าเล่ห์ออกมาด้วยการทำให้ฟูรุคุระมีพันธะที่จะต้องเลี้ยงดูเขาและต้องเชื่อฟังคำสั่งของเขาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สรุปได้ว่าฟูรุคุระเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์เป็นผู้หญิงที่ถูกมองว่าปกติแต่ต้องตกอยู่ภายใต้อำนาจของชิราสะเพราะวิกฤติความเป็นชายและความเจ้าเล่ห์ของเขา

3.3.3 ผู้หญิงที่หลุดจากความคาดหวังของสังคม

หลังจากฟูรุคุระอาศัยอยู่ร่วมกันชิราสะเป็นระยะเวลาหนึ่ง ฟูรุคุระจำเป็นต้องลาออกจากงานพิเศษร้านสะดวกซื้อที่ทำมาตลอด 18 ปี เนื่องจากเธอพบว่าแม้จะอยู่ในร้านสะดวกซื้อตอนก็ยังคงเป็นมนุษย์แปลกประหลาดไม่ต่างจากสังคมภายนอกร้านสะดวกซื้อและการทำงานพิเศษไม่ได้ช่วยให้เธอดูเหมือนมนุษย์ปกติและยิ่งทำให้ถูกคนรอบข้างมองว่าแปลกประหลาด การลาออกจึงมีสาเหตุจากการไม่ต้องการถูกมองว่าผิดปกติและอาจเป็นขั้นตอนหนึ่งที่ฟูรุคุระต้องทำเพื่อทำให้ตนเองกลายเป็นมนุษย์ปกติในสังคม

ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงจากผู้หญิงที่ถูกมองว่าเป็นผู้หญิงปกติในสังคมไปเป็นผู้หญิงที่หลุดออกจากความคาดหวังของสังคมของฟูรุคุระในช่วงท้ายของเรื่อง ฟูรุคุระได้เข้าช่วยเหลือพนักงานร้านสะดวกซื้อแห่งหนึ่งให้พ้นจากช่วงเวลาวิกฤตไปได้ในขณะที่กำลังเดินทางไปสัมภาษณ์งานใหม่ ฟูรุคุระบอกว่าเธอได้ยินเสียงของร้านสะดวกซื้อพูดกับเธอว่าต้องการให้เธอทำอะไรเพื่อร้านสะดวกซื้อ ฟูรุคุระจึงเลิกล้มความตั้งใจที่จะทำให้ตนเองดูเหมือนผู้หญิงปกติในสังคมและอุทิศตัวทำงานเพื่อร้านสะดวกซื้อซึ่งเป็นสิ่งที่เธอต้องการอย่างแท้จริง ชิราสะที่ไม่มี ความจำเป็นกับฟูรุคุระแล้วจึงต้องออกจากชีวิตของฟูรุคุระไป

Lu & Abe (2017) ได้กล่าวถึง “เสียง” ของร้านสะดวกซื้อที่ฟูรุคุระได้ยินว่าช่วงแรกของเรื่องเสียงของร้านสะดวกซื้อทำหน้าที่เป็นเหมือนสิ่งปลอบประโลมฟูรุคุระและฟูรุคุระจะได้ยินเสียงของร้านสะดวกซื้อในหัวอยู่ตลอดเวลาไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน แต่เมื่ออาศัยอยู่ร่วมกับชิราสะก็ทำให้ฟูรุคุระเริ่มไม่ได้ยินเสียงของร้านสะดวกซื้อและแทนที่ด้วยเสียงของชิราสะแทนจนกระทั่งลาออกจากงานร้านสะดวกซื้อฟูรุคุระก็ไม่ได้ยินเสียงของร้านสะดวกซื้ออีกต่อไป

เมื่อฟูรุคุระได้ช่วยงานในบ้านสะดวกซื้ออีกครั้งโดยบังเอิญฟูรุคุระจึงได้ยินเสียงของร้านสะดวกซื้ออีกครั้งในฐานะเสียงที่คอยบอกว่าจะต้องทำอะไร

จากการศึกษาเรื่อง “เสียง” ในเรื่อง “มนุษย์ร้านสะดวกซื้อ” ทำให้ผู้วิจัยคิดว่าเสียงอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นกับฟูรุคุระเพราะเสียงในตอนท้ายของเรื่องอาจบ่งบอกถึงสิ่งที่ฟูรุคุระต้องการอย่างแท้จริง ซึ่งก็คือการทำงานร้านสะดวกซื้อไม่ใช่การพยายามเป็นมนุษย์ปกติ ฟูรุคุระจึงตัดสินใจเลิกพยายามเป็นมนุษย์ปกติและอุทิศชีวิตเพื่อร้านสะดวกซื้อต่อไป ส่วนอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงกับฟูรุคุระคือการถูกชิราสะเอาเปรียบโดยใช้ความคาดหวังของสังคม

ความคาดหวังที่สังคมมีต่อฟูรุคุระคือการคาดหวังให้ฟูรุคุระกลายเป็นผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว ชิราสะใช้ความคาดหวังนั้นเป็นข้อผูกมัดให้ฟูรุคุระไม่สามารถทอดทิ้งเขาไปได้และต้องทำงานเพื่อเลี้ยงดูเขา ท้ายที่สุดแล้วการที่ฟูรุคุระต้องทำงานตามคำสั่งของชิราสะทำให้เธอค้นพบว่าสิ่งที่เธอต้องการอย่างแท้จริงคือการอุทิศชีวิตทำงานเพื่อร้านสะดวกซื้อ

ข้อความต่อไปนี้ยกมาจากฉากที่ชิราสะพยายามหางานให้ฟูรุคุระทำและสั่งให้ฟูรุคุระเขียนประวัติส่วนตัวเพื่อสมัครงาน ส่วนชิราสะไม่คิดที่จะทำงานหารายได้ด้วยตัวเอง

「年齢制限がある仕事が多いんですけどね、うまく探せば全然ないってわけでもない！僕はね、求人なんて見るの大嫌いだったんですけど、自分が働くわけじゃないっていうと、面白くて仕方ないものなんですわ！」 (Murata, 2016, p. 143-144)

(คำแปล : “มีงานที่จำกัดอายุอยู่เยอะเลย แต่ถ้าหาให้ดี ๆ ก็เชื่อว่าไม่มีเลยสักนิด! ผมนะนะ เกลียดการดูประกาศรับสมัครพนักงานมากเลย แต่พอตัวเองไม่ใช่คนทำงานก็รู้สึกสนุกขึ้นมาอย่างช่วยไม่ได้เลยล่ะครับ!”) (พรรณฉวีมล จิตราวีริยะกุล, 2018, น. 135)

และอีกข้อความหนึ่งที่กล่าวว่า

「コンビニを辞めてから、私は朝何時に起きればいいのかわからなくなり、眠くなったら眠り、起きたらご飯を食べる生活だった。白羽さんに命じられるままに履歴書を書く作業をする他には、何もしていなかった。」 (Murata, 2016, p. 146-147)

(คำแปล : “หลังจากเลิกทำงานพิเศษ ฉันก็ใช้ชีวิตแบบไม่รู้ว่าตอนเช้าจะตื่นกี่โมง ง่วงก็นอน ตื่นเมื่อไหร่ก็กินข้าว นอกจากเขียนประวัติส่วนตัวตามที่โดนคุณชิราสะสั่ง ฉันก็ไม่ได้ทำอะไรอย่างอื่นเลย”) (พรรณฉวีมล จิตราวีริยะกุล, 2018, น. 138)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าขณะที่ฟูรุคุระสูญเสียวิถีชีวิตแบบพนักงานร้านสะดวกซื้อไป ชิราสะได้ฉวยโอกาสระหว่างนั้นหางานให้ฟูรุคุระและสั่งให้ฟูรุคุระสมัครงานโดยไม่คิดจะทำงานด้วยตัวเอง การที่ฟูรุคุระจำเป็นต้องทำตามคำสั่งของชิราสะเป็นเพราะชิราสะใช้ประโยชน์จากการที่ความต้องการถูกสังคมมองว่าเป็นมนุษย์ปกติของฟูรุคุระทำให้เธอไม่สามารถทอดทิ้งหรือขัดคำสั่งเขาได้ อาจสรุปได้ว่าชิราสะใช้ความคาดหวังที่สังคมมีต่อฟูรุคุระในการเอาเปรียบและหาผลประโยชน์ให้ตัวเองส่งผลให้ฟูรุคุระจำเป็นต้องทำงานเพื่อเลี้ยงดูชิราสะต่อไปเนื่องจากเขาไม่ต้องการทำงานหารายได้ด้วยตัวเอง พฤติกรรมเช่นนี้ของชิราสะทำให้เห็นความเจ้าเล่ห์ของเขาผ่านการเอาเปรียบผู้อื่นโดยใช้ประโยชน์จากความคาดหวังของสังคมได้อย่างชัดเจน

「気が付いたんです。私は人間である以上にコンビニ店員何です。人間としていびつでも、たとえ食べて行けなくてのたれ死んでも、そのことから逃げられないんで

す。私の細胞全部が、コンビニのために存在しているんです」(Murata, 2016, p. 159)

(คำแปล : “ฉันรู้ตัวแล้วค่ะ นอกจากเป็นมนุษย์แล้ว ฉันเป็นพนักงานร้านสะดวกซื้อ ต่อให้เป็นสิ่งผิดเพี้ยนใน
ฐานะมนุษย์ ต่อให้ดำรงชีวิตไม่ได้จนต้องตายข้างถนน แต่ฉันก็หนีจากเรื่องนั้นไม่ได้ เซลล์ทุกส่วนของฉันมีอยู่เพื่อร้าน
สะดวกซื้อค่ะ”) (พรรณวิมล จิตราวิริยะกุล, 2018, น. 149)

ในข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าสิ่งที่ฟูรูคุระต้องการอย่างแท้จริงคือการทำงานที่ร้านสะดวกซื้อและได้เตรียมใจว่า
จะต้องถูกมองว่าแปลกประหลาดแสดงให้เห็นว่าฟูรูคุระต้องการอุทิศชีวิตเพื่อร้านสะดวกซื้อมากกว่าการถูกมองว่า
เป็นมนุษย์ปกติ ซึ่งเป็นการตัดสินใจด้วยตนเองเป็นครั้งแรกของฟูรูคุระและไม่ใช้การลอกเลียนแบบผู้อื่นเพื่อให้
ตนเองดูเป็นมนุษย์ปกติ การกระทำนี้ทำให้ชิราสะไม่พอใจอย่างมากที่ไม่สามารถเอาเปรียบฟูรูคุระได้อีกต่อไปเพราะ
เขาไม่สามารถใช้ประโยชน์จากความคาดหวังของสังคมมาใช้ควบคุมฟูรูคุระได้แล้ว

ผู้วิจัยคิดว่าฉากจบของเรื่องที่ฟูรูคุระหลุดจากความคาดหวังของสังคมและการหมดประโยชน์ลงของชิราสะ
อาจมองได้ว่ามูราตะต้องการสร้างภาพลักษณ์ของตัวละครหญิงให้เป็นผู้หญิงเก่งเพราะฟูรูคุระเป็นผู้หญิงที่มีทั้งบทบาท
ในการหารายได้และทำงานบ้านโดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพาตัวละครชาย ส่วนตัวละครชายอย่างชิราสะมีบทบาทเป็น
ปรสิทที่ไม่มีความจำเป็นต่อตัวละครหญิงอย่างฟูรูคุระ อาจกล่าวได้ว่ามูราตะต้องการนำเสนอภาพลักษณ์ผู้หญิงที่ใช้
ชีวิตอยู่ได้ด้วยตนเองโดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพาฝ่ายชายผ่านฟูรูคุระและภาพลักษณ์ผู้ชายที่ไม่มีความจำเป็นต่อชีวิตของ
ฝ่ายหญิงผ่านชิราสะ

ในหัวข้อภาพลักษณ์ของฟูรูคุระในฐานะผู้หญิงที่หลุดจากความคาดหวังของสังคมอาจสรุปได้ว่าชิราสะใช้
ประโยชน์จากความคาดหวังที่สังคมมีต่อฟูรูคุระเพื่อควบคุมฟูรูคุระให้ทำงานเพื่อเลี้ยงดูเขาที่ไม่ต้องการทำงานหารายได้
ด้วยตัวเอง การที่ชิราสะเป็นสิ่งสำคัญต่อการถูกมองว่าเป็นมนุษย์ปกติทำให้ฟูรูคุระไม่สามารถทอดทิ้งชิราสะและ
จำเป็นต้องทำตามที่เขาสั่งเพื่อตอบตาคให้คนรอบข้างมองว่าตนเป็นมนุษย์ปกติต่อไป แต่สุดท้ายฟูรูคุระได้เลือกใช้ชีวิต
เพื่อร้านสะดวกซื้อแม้ว่าจะต้องถูกมองว่าแปลกประหลาดก็ตามจึงเปรียบเสมือนว่าฟูรูคุระได้หลุดจากความคาดหวังของ
สังคมและอำนาจควบคุมของชิราสะทำให้เขาหมดประโยชน์ต่อฟูรูคุระและไม่สามารถเอาเปรียบเธอด้วยความคาดหวัง
ของสังคมได้อีกต่อไป ชิราสะจึงจำเป็นต้องออกไปจากชีวิตของฟูรูคุระไปในท้ายที่สุด

4. บทสรุป

ชิราสะเป็นตัวละครชายที่เกิดวิกฤตความเป็นชายขึ้นเนื่องจากเขาขาดภาพลักษณ์ตรงตามความคาดหวังของ
สังคมแต่แทนที่ชิราสะจะปรับปรุงตัวเองให้มีลักษณะตรงตามความคาดหวังนั้น เขาเลือกที่จะหลบหนีออกจากสังคมด้วย
การแต่งงานและอาศัยเงินจากคู่แต่งงานในการดำรงชีวิต ความเจ้าเล่ห์ของชิราสะยังทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น
กับตัวละครเอกอย่างฟูรูคุระที่เคยถูกมองว่าเป็นผู้หญิงแปลกประหลาดด้วยการตกลงอาศัยอยู่ร่วมกันโดยมีเงื่อนไข
ว่าฟูรูคุระจำเป็นต้องเลี้ยงดูและช้อนชิราสะเอาไว้ในบ้านแลกกับฟูรูคุระสามารถอ้างชื่อชิราสะในฐานะคู่แต่งงานเพื่อ
ทำให้ตัวเองดูเหมือนว่าเป็นมนุษย์ปกติได้ นอกจากนี้ชิราสะยังทำให้คนภายนอกมองว่าความสัมพันธ์ของทั้งสองเป็น
ความสัมพันธ์ตามปกติเพื่อทำให้ฟูรูคุระเห็นความสำคัญของเขาและไม่สามารถทอดทิ้งเขาไปได้ ต่อมาฟูรูคุระต้อง
ลาออกจากงานพิเศษทำให้เธอสูญเสียวิถีชีวิตแบบพนักงานร้านสะดวกซื้อไป ในขณะนั้นชิราสะได้ใช้ประโยชน์จาก
ความคาดหวังที่สังคมมีต่อฟูรูคุระทำให้ตนเองมีอำนาจควบคุมฟูรูคุระและสั่งให้เธอทำงานเพื่อเลี้ยงดูเขาต่อไป
เนื่องจากเขาไม่คิดที่จะทำงานหารายได้ด้วยตัวเอง แต่ในท้ายที่สุดฟูรูคุระก็ตัดสินใจกลับไปใช้ชีวิตเพื่อร้านสะดวกซื้อ
แม้จะต้องถูกมองว่าแปลกประหลาดอีกครั้ง ส่งผลให้ชิราสะที่เคยจำเป็นต่อฟูรูคุระในการถูกมองว่าเป็นมนุษย์ปกติ

ไม่สามารถเอาเปรียบพुरुคุระโดยใช้ประโยชน์จากความคาดหวังของสังคมได้และจำเป็นต้องออกจากชีวิตของพुरुคุระไป อาจกล่าวได้ว่าชิราสะเป็นตัวละครที่มีบทบาทสำคัญต่อเนื้อเรื่อง ภาพลักษณ์ผู้ชายที่มีปัญหาวิกฤตความเป็นชายและภาพลักษณ์ผู้ชายเจ้าเล่ห์ของเขาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นกับตัวละครเอกอย่างเห็นได้ชัด

สาเหตุที่มูราตะสร้างตัวละครแบบชิราสะขึ้นมาอาจมีความเป็นไปได้สองประการ ประการหนึ่งคือการสะท้อนให้เห็นความไม่สมมาตรของการสลับบทบาทระหว่างชายหญิงซึ่งโดยปกติภาพของการสลับบทบาทระหว่างชายหญิงอาจเป็นภาพที่ฝ่ายชายดูแลงานบ้านและเลี้ยงลูกแทนฝ่ายหญิง ส่วนฝ่ายหญิงทำงานหาเลี้ยงครอบครัวแทนฝ่ายชาย แต่ความสัมพันธ์ระหว่างพुरुคุระและชิราสะสะท้อนให้เห็นการสลับบทบาทอย่างไม่สมมาตรระหว่างชายหญิงซึ่งพुरुคุระจำเป็นต้องทำงานหารายได้มาเลี้ยงดูชิราสะและจำเป็นต้องทำงานบ้าน ในขณะที่ชิราสะไม่ทำงานหารายได้และไม่ทำงานบ้าน ในฉากจบของเรื่องที่ชิราสะหมดประโยชน์กับพुरुคุระอาจสะท้อนให้เห็นการสร้างภาพลักษณ์ผู้หญิงเก่งที่ไม่ต้องพึ่งพาผู้ชายในการใช้ชีวิตและสร้างภาพลักษณ์ผู้ชายที่เป็นปรสิตไม่มีประโยชน์ต่อชีวิตของฝ่ายหญิงได้

อีกประการหนึ่งคือการนำเสนอภาพของผู้ที่หลุดจากความคาดหวังของสังคม โดยตัวละครเอกอย่างพुरुคุระได้หลุดจากความคาดหวังดังกล่าวและเลือกทำในสิ่งที่ตนเองต้องการอย่างแท้จริงได้ในตอนท้ายของเรื่อง ผู้วิจัยมองว่าอีกตัวละครหนึ่งที่ไม่อยู่ภายใต้ความคาดหวังของสังคมคือชิราสะ เนื่องจากเขาพยายามหนีจากความคาดหวังนั้นด้วยการหาคู่แข่งงานและใช้ประโยชน์จากความคาดหวังของสังคมในการเอาเปรียบผู้อื่นแทนที่จะพยายามปรับปรุงตัวให้มีลักษณะตรงตามความคาดหวังของสังคม ด้วยพฤติกรรมของเขาอาจสรุปได้ว่าชิราสะสามารถสะท้อนภาพของผู้ที่หลุดจากความคาดหวังของสังคมและใช้ประโยชน์จากความคาดหวังนั้นนั้นในการเอาเปรียบผู้อื่นแตกต่างจากพुरुคุระที่สะท้อนภาพของผู้ที่หลุดจากความคาดหวังของสังคมแล้วทำในสิ่งที่ตนเองต้องการอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง (References)

- มูราตะ ชายากะ. (2018). *มนุษย์ร้านสะดวกซื้อ*. (พรรณวิมล จิตราวิริยะกุล). กรุงเทพฯ: อนิเมะบุ๊กส์ (ต้นฉบับพิมพ์ปี 2016).
- Connell, R. W. (2005). *Masculinities*. n.p. Routledge.
- Dasgupta, R. (2009). The “lost decade” of the 1990s and shifting masculinities in Japan. *Culture, Society & Masculinity*, 1(1), 79-95.
- Dasgupta, R. (2017). Articulation of Salaryman Masculinity in Showa and Post-Showa Japan. *Asia Pacific Perspectives*, 15(1), 36-54.
- Kumagai, K. (2013). Floating young men: Globalization and the crisis of masculinity in Japan. *HAGAR (Studies in Culture, Politics and Identities)*, 11(1), 157-165
- Morgan, D. (2006). The crisis in masculinity. *Handbook of gender and women’s studies*, 109-124.
- 飯田祐子 (2019). 「村田紗耶香とジェンダー・クィア—「コンビニ人間」、「地球星人」、その他の創作—」 『JunCture : 超域的日本文化研究』 10, 48-63.
- 伊藤公雄 (2018). 「剥奪 (感) の男性化 Masculinization of deprivation をめぐって: 産業構造と労働形態の変容の只中で」 『日本労働研究雑誌』 60(10), 63-76.
- 橋本夏希 (2019). 「村田沙耶香『コンビニ人間』論: 「普通」と「異常」の間で」 『玉藻』 5(3), 46-60.
- 村田紗耶香 (2016). 『コンビニ人間』 東京: 文芸春秋.
- 矢野千晶 (2017). 「差の消滅—村田紗耶香「授乳」から「コンビニ人間」まで—」 『同志社女子大学日本語日本文学』 29, 121-137.
- 呂衛清・安部智子 (2017). 「「音」から「声」—村田紗耶香の「コンビニ人間」を読む—」 『比較日本文化学研究』 10, 154-176.

หน่วยงานผู้แต่ง: สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Affiliation: Japanese language Section, Faculty of Liberal Arts, Thammasat University

Corresponding Email: phumsom.chitiphat@gmail.com

Received: 2022/12/08

Revised: 2023/03/03

Accepted: 2023/03/22